

CORVINA

Egy újabb, ismeretlen Corvin-kódex feltünése az amerikai könyvpiacón. Mivel a magyarok történetéről írott művében említi egy munkáját,¹ amely a 14. ill. HUNYADI-ház eredetéről szól. FÖGEL József az elveszett vagy lappangó kódex jegyzékében 25. sz. alatt sorolja fel ezt a művet.² Minthogy BONFINnek ilyen

¹ FÖGEL—IVÁNYI—JUHÁSZ: *Antonius de Bonfinis Rerum Ungaricarum Decades*. IV. pars I. Bp. 1941. 143. l.: Paucis ante diebus Antonius Bonfinis ... Rhetiam ubi cum regem et Beatricem adivisset varia librorum, quae nuper ediderat, una detulit. Tria regi dicaverat: Hermogenem et Herodianum ... atque brevem sine domus origine libellum. (Decas IV. liber XII.)

² *Bibliotheca Corvina*, Bp. 1927. 80. l.

című önálló munkáját sem kéziratban, sem nyomtatásban nem ismerjük,³ annál érdekesebb most annak az újabb Corvin-kódexnek feltűnése Amerikában, amely minden valószínűség szerint ezt a művet is tartalmazza.

1958 novemberében levél érkezett az Országos Széchényi Könyvtár igazgatójához egy Izraelbe kívándorolt volt budapesti antikváriustól, amelyben többek között így van egy, a levélíró által felfedezett, de jelenleg ismeretlen helyen levő Corvináról. A levélíró által — nyilván még Magyarországon — hosszabb időn át tanulmányozott kódex többek között a következőket írja: „... azt hiszem, hogy módomban van megszerzem a régi, svájci tulajdonosától... a Korvina fedelének (eredeti, egykori budai kötés) és egy-egy lapjának a fotokópiáját, nemkülönben a részletes bibliográfiai adatait... és felfedeztetésének érdekes körülményeit is. A híre azért nem bukkan fel, mert úgy gondolom, hogy a jelenlegi tulajdonosa nem is sejtí, hogy milyen kincs birtokában van. A Corvina részletes, több száz oldalra terjedő tartalmára is tudna felvilágosítást nyújtani — írja továbbá —, és véleménye szerint ez a Corvina tartalmánál fogva talán a legérdekesebbek közé tartozik, mert egyik része a HUNYADI-ház történetéről szól.

Az Országos Széchényi Könyvtár vezetősége a levélre adott válaszában kifejezésre juttatta abbéli hajlandóságát, hogy ha a levél írója minket a kódex nyomára vezet, a Corvina megszerzése érdekében anyagi áldozatra is hajlandó lenne. 1959 szeptemberében újabb levelet kaptunk Izraelből, amelyben a volt budapesti antikvárius azt írja, hogy időközben többszöri levélváltást folytatott a Corvina régi tulajdonosával, akinek nevét azonban nem közölte velünk, csupán annyit árult el róla, hogy magyar származású és jelenleg Svájcban él. Azt is megírta, hogy ő és az ismeretlen volt Corvina-tulajdonos Londonban együtt tanakázták a kódexet értékesíteni; 10.000 dolláros ajánlatot kaptak, de az antikvárius tanácsára még inkább Amerikába küldték a tulajdonos és ismerősének, aki néhány hét múlva hirtelen meghalt. Özvegye tudott a Corvináról, de fogalma sem volt, kinek adhatta el a férje. A levélíró ebben a levelében ismételt felajánlotta, — hogy bizonyos ellenszolgáltatások fejében — elküldi a Corvina kötésének fényképét, részletes bibliográfiai leírását, közli velünk rövid tartalmát és megismerésének körülményeit is. Könyvtárunk válaszában ragaszkodott ahhoz, hogy először szeretnénk meggyőződni a Corvina hitelességéről, tehát küldje el előbb az antikvárius az adatokat.

Erre a levélre azt a választ kaptuk, hogy az antikváriusnak fogalma sincs arról, hogy a Corvina jelenleg hol van, de úgy emlékszik, hogy az Job olasz illuminátor munkája. Ez az utóbbi adat volt végül is az, ami először nyomra vezetett. Kézírtárunkban ugyan éppen e levélváltással egyidejűleg folyt az antikvár-katalógusok cédulázása hungarus kéziratok szempontjából, és ugyanekkor készült e sorok írójának tanulmánya a Corvina scriptorairól.

Az *American Book Prices Current* 1952—1953. évi II. kötetének átnézése közben feltűnt, hogy az egyik kódexnel, amely a leírás szerint II. Pius pápa (Aeneas Sylvius Piccolomini) műveit tartalmazta, scriptorként Leonardus Job volt említve.⁴

Mint hogy már ismerünk egy Leonardus Job által másolt Corvinát (*Bessarionis De ea parte evangelii... etc.*, Bp. OSZK Kézírtattára, Clm. 438.), figyelmünk e kódexre terelődött, sőt levelében kerestük fel az amerikai árverező céget (PARKE-BERNET Galleries Inc.), amelyben a kódex jelenlegi tulajdonosa iránt érdeklődtünk. A cég válaszából meg-

³ A III. Decas IX. könyvének — amely MÁTYÁS király választását mondja el — végén van egy rész, amely a CORVIN-, ill. HUNYADI-család történetéről szól. Vö. az idézett BONFINI kritikai kiadás III. kötete 219—226. lapjaival.

⁴ 585. l.: Aeneas Sylvius (Pius II.) Illuminated Ms of his Writings, 327 leaf vellum, 11 1/4 by 8 inches, in contemp lea over wooden bds, wits 4 metal clasps. See the italian calligrapher on verso 44 and verso 332. „Leonardus Job”. Italy, 1464.

tudtuk, hogy a kódexet a LATHROP C. HARPER Inc. New York-i cég vásárolta meg. Ide is írtunk, de válasz nem érkezett.

Ekkor egy újabb szerencsés véletlen a kérdést megoldáshoz segítette: egy amerikai magyar Corvina-kutató levélben érdeklődött nálunk, hogy mit tudunk arról a Leonardus Jon nevű scriptorról, aki egy eddig a Corvina-irodalomban nem szereplő kódexet másolt, amelynek tartalma II. Pius összegyűjtött írásai és a HUNYADI-család története. E levélre válaszolva közöltük az általunk már ismert adatokat a scriptorról s egyben kértük a kódexről a PARKE—BERNET Galleries árverési katalógusában közölt pontos leírást. Ez rövidesen meg is érkezett (mégpedig a vonatkozó részek xerox-másolatban), s ennek alapján kiderült, hogy ugyanarról a kódexről lehet csak szó, amelyről az Izraelbe kivándorolt budapesti antikváriustól értesültünk először. Az árverési katalógus hiteles Corvina-ként írja le a kódexet, noha a benne levő címer át van festve. Az amerikai Corvina-kutató szerint az újabb címer minden valószínűség szerint Lobkovicz Bohuslav címere.

Az árverési katalógus a kódexről, amelyet 1952. dec. 8-án árvereztek New Yorkban, A signed Corvinus codex címen az alábbi leírást adja: 183. Corvinus codex Pius II. pope (Enea Silvio de Piccolomini), Collected writings. Illuminated manuscript on vellum. 327 leaves. Written in a fine humanistic hand, 31 lines to the page. First page within a beautiful Renaissance border of interlacing vine-tenurils in green, blue, vermilion, and burnished gold, in lower part of the border the painted coat of arms enclosed in a laurel wreath, also a large ornamental initial, "P" in burnished gold on colored ground. There are in addition over 60 large initials, most of them in burnished gold on a colored ground of interlaced white stemwork. Small folio (11 $\frac{1}{4}$ by 8 inches), contemporary brown leather on wooden boards, worn, on the sides several concentric frames formed by blind fillets and pattern of interlaced ropework. Four clasps and catches (two in front, one on top, one at the bottom). (Baltimore Private Collector) (Italy 1464—5.)"

Továbbá megtudjuk még a katalógusból, hogy a kódexmásoló Leonardus JOB a kódex két lapján (f 44^r és 332^r) megnevezi magát, hogy a kódex tartalma AENAS SYLVIUS 1460 és 1464 között írott levelei, valamint a HUNYADI-ház története. A leírás mellett megkaptuk a kódex első lapjának fénykép-, ill. xeroxmásolatát is, amit a katalógus mellékletként közöl. A kódex szövege II. Prusnak a török császárhoz, II. MOHAMMEDHEZ intézett és a maga korában közismert levélével kezdődik, amelyben a pápa felszólította a címzetet, hogy térjen a keresztény hitre, így akarván megszüntetni az Európa népeit fenyegető veszedelmet.

Mint hogy vannak összefüggések a II. Pius által képviselt politikai irányzat és a HUNYADI-ház, ill. Magyarország története között, érthető logikai összefüggésben kerül egyúv a kódexben található kétféle mű: a pápa levelei és MÁTYÁS király családjának története.

Egyelőre nem kívánunk további találgatásokba bocsátkozni a kódex tartalmát és hitelességének bizonyítékait illetően addig, amíg — amint erre komoly kilátásunk is van — sikerül megszerezni a jelenlegi tulajdonos címét és a kódex teljes mikrofilmjét.

CSAPODINÉ GÁRDONYI KLÁRA

Rare Books and Manuscripts, Public Auction Sale Tuesday and Wednesday
December 9 at 1:45 and 8 p. m. December 10 at 8 p. m., New York, Parke-Bernet
Galleries Inc., 1952, 43—46, No. 183, illust. 43—44. 1.